

GENT IN 1851

1851 : het eerste jaar van de tweede helft van de negentiende eeuw. De industriële revolutie heeft het gelaat van Gent reeds duidelijk getekend met zijn tientallen textiel fabrieken, zijn honderden beluiken en zijn proletariaat. Toch zijn nog vele instellingen, gebruiken, reglementen, levensgewoonten en toestanden de weerklink van de achttiende en zelfs zeventiende eeuw. De tweede helft van de negentiende eeuw zal een versnelling van de geschiedenis vertonen, eerst nog traag, maar naar het einde van de negentiende eeuw toe, in versneld tempo. De eerste internationale tentoonstelling gehouden te Londen in 1851 is meer dan een symbool voor de opgang naar de moderne tijd.

Volgens het Jaarverslag van de stad Gent telt Gent 109.913 inwoners. In werkelijkheid zullen er vermoedelijk ongeveer 105.000 geweest zijn.

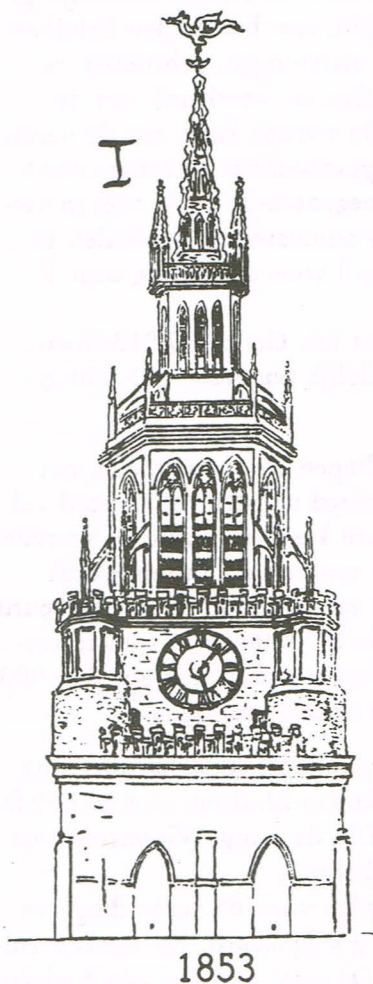
4 januari : In de gemeenteraad deelt schepen De Pauw mede, dat aan het stadhuis voetpaden zullen aangelegd worden. In de stad zullen rekening houdend met de beschikbare kredieten urinoirs worden geplaatst. Het principe van het bouwen van een slachthuis wordt aangenomen. Er wordt ook een toelage van 100.000 fr. goedgekeurd aan de kerkfabriek voor de bouw van de St.-Annakerk, som te verdelen over vijf jaar. De raming van de bouwwerken belooft 300.000 fr.; de staat en de provincie verlenen de overige toelagen.

25 januari : De gemeenteraad keurt de aankoop goed van een stuk grond van het Bestuur van de Burgerlijke Godshuizen voor 24.660 fr. De grond is gelegen naast het Begijnhof in de Lange Violettenstraat en is bestemd voor de bouw van een rijschool.

Na een grondige bespreking wordt het plan voor de verbinding van het spoorwegstation met het stapelhuis goedgekeurd. De werken zullen een uitgave vergen van 435.000 fr. De staat verleent een toelage van 235.000 fr. en leent aan de stad 200.000 fr., bedrag dat met tien aflossingen van 20.000 fr. moet terugbetaald worden.

31 januari : Heden overleed Robert Helias d'Huddeghem; hij was 59 jaar oud. Helias d'Huddeghem was oud lid van het Nationaal Congres, voorzitter van het beroepshof te Gent en gemeenteraadslid. De begrafenisplechtigheid had plaats in de Sint-Annakerk, die gelegen was in de Lange Violettenstraat. In hun verslag wijzen verschil-

lende kranten er op, dat de Sint-Annakerk werkelijk te klein is geworden voor de thans volkrijke wijk. Voor de mis werd aan de armen brood uitgedeeld.

8 februari : De gemeenteraad bespreekt de bouw van een nieuwe toren op het Belfort. Schepen de Pauw wijst er op, dat het Belfort het symbool is van de gemeentelijke vrijheden en van de gemeentelijke macht. Er waren drie mogelijke oplossingen: herbouwen in hout - het bezwaar is, dat hout niet duurzaam is, een plan van 1845 voorzag het herbouwen in steen - alhoewel het gebouw nog voldoende sterk is, wordt er toch op gewezen, dat een stenen toren een gewicht heeft van een miljoen kg. Het derde voorstel - het bouwen van een ijzeren toren wordt goedgekeurd. De raming bedraagt 154.220 fr. Uit een bespreking in verband met twee particuliere schoolmeesters, die gevestigd zijn op Meulestede, blijkt dat het gehucht Meulestede op een km. ligt van de Sassepoort en dat 's winters de weg naar de stad werkelijk onbegaanbaar is.

Woensdag 19 februari : De straten rond het stadhuis zijn getuige geweest van een vrij woelige dag. Van de ene kant hadden vijftig paren besloten van de laatste week voor de vasten gebruik te maken om in het

huwelijk te treden. De vigilanten en koetsen met stijve en afgereden rossinanten vormden een lange rij langs de Hoogpoort en voerden de bruidegoms met hun nieuw "ploenjen", de bruidekens met hun linten en bloemenmutsen en het jubelend gevolg door de stad. Van de andere kant had men de loting. Een kluchtspeler had een zevental orgelmans besproken, die hem aan het stadhuis moesten opwachten. Hij had hun een goede "daghuur" beloofd als hij er zich uittrok.

Hij verscheen aan het portaal en riep dronken van blijdschap en nog meer van de uitzet "Ik ben er uit !". Het gelukkig nummer werd op zijn klak vastgemaakt. De zeven orgeldraaiers begonnen hun deuntjes te spelen en de zegestoet stapte op, de orgelmans achter elkaar en achteraan de loteling. Het was een ware cacofonie van galops, walsen en polka's en daar achter onze zwijmelende en stronkelende held.

Zondag 23 februari : Heden had de stichtingsvergadering van het Willemsfonds plaats in het lokaal van "De Tael is gansch het Volk", Hotel van Kortrijk op de Poel. Het doel van het fonds is de ondersteuning van de Vlaamse taal en letterkunde. Voorzitter werd baron Jules de Saint-Genois (1813-1867). Onder de overige stichtende leden treffen we aan Kervijn de Volkaersbeke, voorzitter van de Melomanen, Frans Rens (1805-1874) voorzitter van "De Tael is gansch het Volk", Ferd. Snellaert (1809-1872) Heremans (1825-1884) leraar atheneum en Degerickx. Bijna allen waren lid van "De Tael is gansch het Volk". Even willen we er aan herinneren, dat in 1976 de honderdvijfentwintigste verjaring van de stichting van het Willemsfonds werd herdacht.

24 februari : Op maandag 24 februari werd de toneelspeler Micheau uitgefloten, waarna hij weigerde verder te spelen. De volgende woensdag werd hij opnieuw uitgejouwd. Hij weigerde opnieuw verder te spelen. Onze artist werd nu aangehouden en in de Mammelokker opgesloten.

Zondag 2 maart : 's Morgens heeft in het Sint-Baafshotel een brooduitdeling aan de armen plaats door het Keizersgenootschap. De wintertentoonstelling van bloemen en planten wordt geopend : er zijn camelia's, azalea's, amaryllissen, palmbomen, varens. 's Namiddags trekt een cavalcade door de stad. In de optocht komen een aantal voorstellingen naar de schilderij "De Vlaamse Boerenkermis" van Teniers. Volgens de Gazette van Gent is de cavalcade prachtiger dan de historische stoet van 1849.

29 maart : De gemeenteraad keurt de aanbesteding voor het bouwen van de rijkschool voor 63.968,83 fr. goed. Het plan werd getekend door architect Roelandt. Boven de poort bevindt zich een bas-reliëf, dat een paardentemmer voorstelt en het werk is van De Vigne-Quyo. Tevens keurt de raad het bouwen van serres in de botanische tuin goed. (uitgave : 25.903,87 fr.)

Huis Saceghem in de Drapstraat

Uit een verslag, waarbij de oprichting van een bewaarschool wordt goedgekeurd, ontlene we : “L’expérience a prouvé que pour arracher la classe des prolétaires à l’état d’abjection dans lequel ils se trouvent encore trop généralement plongés, il importe avant tout de s’occuper de leurs enfants pour les soustraire à l’entraînement

des mauvaises exemples, pour prévenir les impressions du mal, si vives à cet âge et pour les entourer des soins que la position de leurs parents ne permettent pas de leur accorder”.

30 maart : De Gazette van Gent deelt mede, dat in juni de vermaarde verzameling van schilderijen van wijlen Th. van Saceghem zal verkocht worden. Van Saceghem woonde in de Drapstraat 34 en was lid geweest van de senaat. Op 11 april zal de Gazette van Gent meedelen, dat de verzameling uit de hand werd verkocht voor 200.000 frank aan een zekere Nieuwenhuyse, een Parijzenaar die te Brussel verbleef. “Daarmede is Gent van het enige kabinet van oude meesters, dat onze stad nog bezat, beroofd geworden” schrijft de Gazette van Gent, die deze verkoop bijzonder betreurt. Te Gent zijn reeds vijf kerken met gas verlicht. Over kort zal ook de Sint-Baafskerk een gasverlichting krijgen.

16 april : Heden werd te Gent de “Maetschappy voor Natuerlyke Historie” gesticht. De dierentuin had een oppervlakte van 50.400 vierkante meter. Het groot paviljoen werd ontworpen door architect A. Pauli. “Le Jardin Zoologique est, avec le Casino, le lieu de ré-union favori de la bourgeoisie Gantoise” schreef Willem Rogghé in zijn “Guide Historique et Topographique de la ville” in 1883.

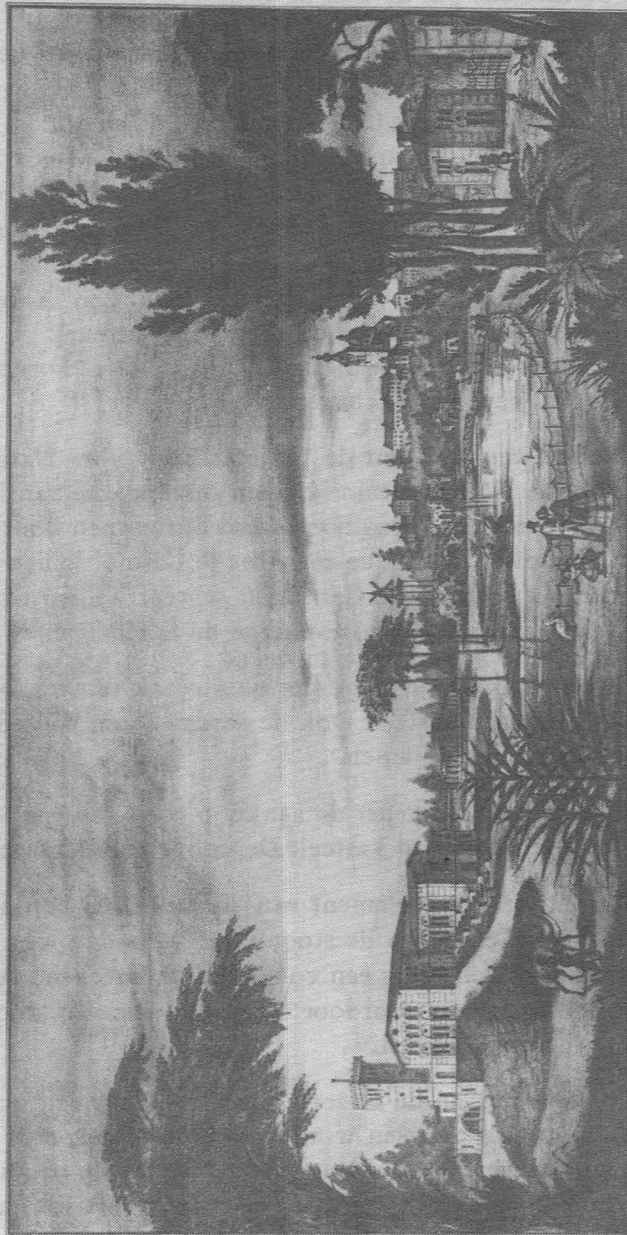
20 april : Deze week begon men met de afbraak van een bastion van het oud Spanjaard kasteel. Ook de aardewerken voor de aanleg van de dierentuin zijn begonnen.

3 mei : De gemeenteraad keurt de aankoop goed van een windmolen gelegen in het Spanjaard kasteel. De koopsom bedraagt 18.000 fr.

14 mei : Art 22 van het reglement van 20 mei 1843 bepaalde, dat op het kanaal van Terneuzen de stoomvaart verboden was. Op 24 april 1851 werd in Den Haag een conventie ondertekend, waarbij art. 22 werd gewijzigd en waardoor de stoomvaart van stoomboten met schroef wordt toegelaten.

16 mei : De reporter van de Gazette van Gent doet een wandeling door de stad. Op vele plaatsen worden werken uitgevoerd. In de Lammerstraat worden verscheidene nieuwe woningen gebouwd. In de Keizer Karelstraat bouwt men de prachtige poort van de fabriek Lousbergs. Deze poort vormt thans de ingang van jongensschool Keizer Karelstraat 14. In de Brabantdam werkt men druk aan de overdekte gang van het Polka-beluik, de Van der Doncktdoorgang

ÉTABLISSEMENT ZOOLOGIQUE.

PARIS IMPRIMERIE & LITHOGRAPHIE DE BASSIGNON FRÈRES

SOCIÉTÉ ROYALE D'HISTOIRE NATURELLE DE GAND.

Les Étrangers sont admis tous les jours moyennant une entrée d'un franc.

“de glazen straat” genoemd.

18 mei : Op de Kouter werd de kermiskiosk opnieuw opgesteld ten gebruike van de muziekkorpsen van het leger. Volgens de Gazette van Gent lijkt de kiosk op een grote vogelkooi.

24 mei : De verbreding van de Verlorenbroodstraat is noodzakelijk, onder meer om de weg van Akkergem naar het station te verbeteren. De financiële toestand van de stad laat echter niet toe thans de werken uit te voeren. Wel zullen een tweetal huizen, die thans te koop staan, reeds worden aangekocht.

Gezien het nieuw reglement op de graanmarkt van 1850 wordt op verzoek van de graanmeters de jaarlijkse vergoeding, die ze aan de stad betalen, van 600 fr. op 400 fr. gebracht.

Ook de pachter van de plaatsrechten op de Koornmarkt vraagt een vermindering en wel omdat van 1 juli tot 31 december 1850 3.202 hectoliter graan minder werd gemeten dan tijdens de overeenstemmende periode van 1849, dit als gevolg van het nieuw reglement. Er komt nog een verandering wat betreft het reglement van de lijnwaadmarkt, waar de functie van bankzetter wordt afgeschaft. Voornoemd reglement is betrekkelijk lang en zal in een afzonderlijk artikel moeten behandeld worden.

De gemeenteraad keurt tenslotte nog de aanbesteding goed voor de bouw van de nieuwe Belforttoren. De toren zal herbouwd worden door de firma De Beer voor 157.380 fr. We willen er aan herinneren, dat de oude toren werd afgebroken in 1839. De ijzeren klokkentoren zal op het Belfort staan tot in 1912.

Juni : De Gazette van Gent brengt uitvoerige verslagen over het proces voor het Assissenhof te Bergen in verband met de moord op Gustaaf Fournies. (de zaak Bocarné) Onze krant publiceert een plan van het kasteel en de portretten van drie beschuldigen.

7 juni : De gemeenteraad bespreekt de aankoop van het huis Maillard-Colson op het Steendam. Het huis is 706 m² groot en de stad wenst hier een tweede ingang voor de botanische tuin aan te leggen. De botanische tuin werd aangelegd in de oude tuin van de Baudeloo-abdij in 1797 naar het plan van architect Pisson bijgestaan door B. Coppens, leraar in de plantenkunde aan de “Ecole centrale”. De stad kan echter geen overeenkomst treffen met de eigenaar. Op 2 juni 1852 zal het huis toch kunnen aangekocht worden voor 30.125 fr. plus de kosten.

22 juni : De Gazette van Gent merkt op, dat de bouw van het blindenhuis met de erfenis van Van Caeneghem blijft aanslepen. Op zondag 22 juni werd de tentoonstelling van schilderijen in de Arsenaalzaal op het stadhuis geopend. Er waren werken tentoongesteld van F. De Vigne, L. de Winne, Geirnaert, Wante, Kremer, F. De Braeckeleer, Verboeckhoven alsook van Nederlandse en Franse kunstenaars. Genietroepen breken de oude vestingen van het Spanjaardkasteel af. Tijdens de Gentse feest werd door de maatschappij der regatten een Venetiaans feest ingericht met versierde en verlichte boten en met Bengaals vuurwerk.

4 juli : Heden overleed Martin Mengal, directeur van het conservatorium te Gent. (zie :G.T. 5de jg. blz. 38)

19 juli : Gemeenteraadslid Delehaye, die ook ondervoorzitter is van de Kamer, deelt mede dat de Minister van Openbare Werken, E. Van Hoorebeke, hem heeft beloofd, dat over kort het station behoorlijk zal worden afgesloten.

27 juli : Heden werd het nieuw lokaal van de maatschappij Union op de Kouter ingehuldigd. De maatschappij Union, gesticht in 1842, telt thans meer dan 700 leden.

1 augustus : De gemeenteraad keurt een schrijven aan de Minister van Openbare Werken goed. In dit schrijven wordt protest aangetekend tegen de aanleg van het kanaal van Bossuit, dat de Schelde met de Leie zal verbinden, daar dit nadelig zal zijn voor de stad Gent. Indien het kanaal toch zou aangelegd worden, verlangt Gent de volgende compensaties te bekomen : a)de aanleg van de spoorweg Gent over Aalst naar Brussel (de verbinding met Brussel ging nog over Dendermonde en Mechelen) b)de verlenging van het kanaal van Schipdonk tot Heist en tevens het onbevaarbaar verklaren van het vak Deinze-Schipdonk. We stellen vast, dat het stadsbestuur hardnekkig de particuliere belangen van Gent verdedigt - men moet aan de tienduizenden arbeiders werk bezorgen -, maar geen oog heeft noch voor het nationaal belang noch voor de ontsluiting van zuid West-Vlaanderen en van het Meetjesland. In werkelijkheid geeft het stadsbestuur hier blijk van behoudsgezindheid.

8 augustus : De stadshorloges stonden tot heden tien minuten voor op het uurwerk van het station. Sedert 1 augustus heeft men de uurwerken gelijk gezet. Het gevolg is, dat de eerste week heel wat reizigers hun trein hebben gemist. De Gazette van Gent is van oor-

deel, dat het stadsbestuur de bevolking had moeten verwittigen van deze verandering.

20 augustus : De bouwwerken van de overdekte Polka-gang vorderen snel. Het metselwerk is geëindigd en de mei werd geplant. De heer Van der Donckt spaart geen kosten om de "glazen gang" aantrekkelijk te maken. De architect is de heer Eykens.

24 augustus : Ter gelegenheid van Sint-Pieterskermis zal er op zondag 24 augustus in de guinguette "Het Patijntje" buiten de Kortrijkse poort een luisterrijk veldbal gratis plaats hebben. Het orkest zal bestaan uit goede muzikanten. 's Avonds zal de tuin verlicht zijn en om negen uur zal Bengaals vuurwerk aangestoken worden.

14 september : De danszaal der Champs Elysées buiten de Brugse poort is in een kapel veranderd. Zondag aanstaande zal ze door de bisschop ingewijd worden. Alle zondagen zal men er dienst doen.

20 september : De gemeenteraad beslist, dat een octrooigracht zal worden aangelegd tussen de Sassepoort en de Neuse vaart ter vervanging van de bouwvallige houten afsluiting.

27 september : Heden had er een verkiezing plaats voor de senaat. Over deze verkiezing moeten we toch iets meer vertellen. Sedert 1847 was het liberaal ministerie Rogier aan het bewind met Frère-Orban als minister van Financiën. Reeds in 1848 had Frère-Orban een wetsvoorstel ingediend, waarbij successierechten in rechtstreekse linie zouden worden ingevoerd - deze belasting bestond nog niet - om de staat de nodige geldmiddelen te bezorgen om de economische crisis te bestrijden. Dit was natuurlijk niet welkom en de Kamer stelde voortdurend de behandeling van dit wetsvoorstel uit. In 1851 diende Frère-Orban opnieuw het wetsvoorstel in en na heel wat geharrewar en amendementen werd het wetsvoorstel eindelijk goedgekeurd. De senaat echter, grotendeels samengesteld uit grootgrondbezitters, weigerde de wet goed te keuren. De senaat werd op 4 september 1851 door de koning ontbonden. De verkiezingsstrijd ging dan ook om de successiewet. In de senaat zetelde voor het arrondissement Gent Frans Vergauwen sedert 1845. De gebroeders Vergauwen waren rijke grootgrondbezitters. Jean Vergauwen (1799-1881) zetelde in het Nationaal Congres en zal van 1855 tot 1863 senator zijn. Frans Vergauwen (1801-1881) was kamerlid van 1831 tot 1839, senator van 1845 tot 1851 en later opnieuw senator van 1854 tot 1878. De gebroeders Vergauwen waren eigenaars van de

kranten Journal des Flandres en Den Vaderlander. Ze behoorden tot wat men kan noemen "de liberaal katholieken". Hun bladen weerspiegelden hun opvattingen. Als grootgrondbezitter was Fr. Vergauwen tegen de successiewet. Maar er was nog een ander probleem. In 1850 was de organieke wet op het middelbaar onderwijs gestemd. Hierop volgde een scherp conflict tussen de regering en het episcopaat. Fr. Vergauwen als katholiek kon enkel de zijde van de kerk kiezen. Fr. Vergauwen werd geweerd op de liberale lijst en werd nu voorgedragen door de conservatieven. Van de 5.481 kiezers hadden 3.376 hun stem uitgebracht. De uitslag luidde :

Liberalen : Grenier-Lefevre	2.038 stemmen verkozen
Van Remoortere - De Naeyer	2.037 stemmen verkozen
Herry-Vispoel	1.824 stemmen verkozen
Oppositie : Vergauwen Frans	1.554 stemmen : niet verk.

Door aanhoudend kanongebulder werd de ganse namiddag de overwinning van de liberale partij gevierd. Dit politiek gebeuren zal nog een nasleep hebben in 1852.

1 oktober : *Vente des antiquités et objets d'art qui composent le cabinet de feu M.J. D'Huyvetter à Gand.*

Poteries néerlandaises du 16e siècle, verres de Vénise, émaux, plats de Bernard Palissy, vitraux peints, tableaux gothiques, sculptures, livres. De verkoping had plaats op 22, 23 en 24 oktober. Er waren kopers gekomen van Londen, Parijs, Rijsel, Brussel, Regensburg. De Gentenaars Minard, Lippens en Lousbergs kochten enkele voorwerpen. De verkoping bracht ongeveer 47.00 fr. op. De Gazette van Gent gaf een uitvoerig verslag over deze verkoping.

10 oktober : Ingevolge een brief van de bisschop aan de muzikanten, die gelijktijdig in de schouwburg en in de kerk spelen, moeten ze kiezen tussen hun twee bedieningen. Dezelfde maatregel jegens de muzikanten, die in danszalen spelen. De muzikanten, die in de kerk spelen, worden nu gekozen onder de legermuzikanten. De muzikanten van de schouwburg hebben aan de Minister van Oorlog een petitie gezonden om hem te verzoeken de legermuzikanten te verbieden in de kerk te spelen.

15 oktober : De Zusters van Vincentius à Paulo, genaamd de grijze zusters, hebben zich buiten de Brugse poort gevestigd. Deze wijk telt thans ongeveer 8.000 inwoners, die allen tot de werkende klas behoren.

18 oktober : Het reglement in verband met de vismarkt en de verkoop van vis dagtekent van 9 april 1818. In dit reglement komen een groot aantal artikels voor, die ontleend zijn aan het reglement van 18 september 1765. Al de vis, die in de stad wordt ingevoerd, moet naar de vismijn worden gebracht en daar openbaar worden verkocht aan de visverkopers. De invoerders mogen zelf deze vis niet kopen. Zestien visverkopers hebben een schrijven gericht aan de gemeenteraad, waarin gevraagd wordt voornoemde bepalingen af te schaffen. Ze wensden, als ze vis invoeren, niet verplicht te worden deze vis in de vismijn te verkopen, wat toch niet logisch is, omdat de visverkopers alzo over geen vis kunnen beschikken. De visinvoerders richtten ook een schrijven aan de gemeenteraad en vragen voornoemde schikking te behouden. Ze beweren, dat de visverkopers het monopolie over de vis wensden te bezitten; de visinvoerders zullen geen vis meer aanvoeren, gezien de visverkopers geen vis meer zullen kopen. Ook de 79 kleine visverkopers vragen het behoud van dit reglement. De gemeenteraad is van oordeel, dat de bezwaren van de visinvoerders niet gerechtvaardigd zijn en besluit, dat de visverkopers die vis invoeren, niet verplicht zijn hun vis in de mijn openbaar te laten verkopen, waardoor ze over hun koopwaar vrij kunnen beschikken. Aan het reglement op de octrooirechten wordt een regel toegevoegd : verse vis niet voor de mijn : 0,10 fr. per kg. voor hoeveelheden boven de 50 kg. en 0,15 voor mindere hoeveelheden.

28 oktober : Vandaag heeft de verkiezing plaats voor de vernieuwing van de helft van de gemeenteraad. Op 22 oktober had het liberaal kiescomité een kiesmanifest verspreid en werd een vergadering gehouden, waarop de kandidaten werden aangeduid. Twee dagen later verschijnt een tweede lijst van kandidaten, thans voorgedragen door de maatschappij Union en de Burgermaatschappij. Een vergelijking tussen de beide lijsten toont aan, dat ze op enkele namen na praktisch gelijk zijn. De Gazette van Gent weet te vertellen, dat de kandidaten van de Union-lijst zich verbonden hebben Vlaams te spreken in de gemeenteraad. Het is toch bespottelijk, schrijft onze krant, dat de belangen van een Vlaamse stad in "vreemde frasen" worden verdedigd. Op 3.127 kiezers hebben 1.612 aan de stemming deel genomen. De liberale lijst behaalde al de zetels. Hier enkele namen van verkozenen : Jules de Saint-Genois, Dubois, Guislain, Anthéunis, Neyt. Snellaert, die niet voorkwam op de liberale lijst, maar wel op de lijst Union, kreeg 425 stemmen en werd dus niet verkozen.

31 oktober : Bij Peeters, koopman in kant in Onderbergen 30 is

een kleed in kant tentoongesteld, dat bestemd is voor het bruidskleed van de prinses van Pruisen. Het kleed versierd met prachtige kanten bloemen is gemaakt in een gesticht te Oosterzele; de tekening is van de Gentenaar Ossola.

1 november : Door het Ministerie van Openbare Werken werd een aanbesteding uitgeschreven voor de levering van timmerwerk, meubels, behang en schilderwerk voor de voltooiing van het ontvangstsalon van het station.

14 november : Gisteren heeft het geniekorps een deel van de oude vestingswerken van het Spanjaardkasteel laten springen.

15 november : De gemeenteraad bespreekt de broodprijzen. We krijgen interessante inlichtingen over het brood te Brugge, Brussel, Antwerpen en Luik. Hieruit blijkt, dat de samenstelling van het brood in de steden verschillend is waardoor de prijzen niet vergelijkbaar zijn. Te Gent worden 100 kg ongebuilde broden gebakken uit een hectoliter graan; wat het gebuideld brood betreft worden te Gent slechts 70 kg. brood gebakken uit een hectoliter graan.

28 november : Voor het assisenhof te Gent wordt een zekere F.C., 45 jaar oud en wonende te Gent, die in de nacht van 11 op 12 december 1850 vrijwillig een hooiwagen in de Lange Meir in brand heeft gestoken, ter dood veroordeeld.

3 december : In de herberg La Concorde op het Sint-Pietersplein werd een nieuw soort biljart geplaatst, gemaakt door het huis Kohaut-Drieghe in de Rode Torenstraat.

4 december : De Gazette van Gent publiceert een bijzonder nummer gewijd aan de staatsgreep van Louis Napoleon van 2 december, waardoor het tweede keizerrijk wordt uitgeroepen.

13 december : De gemeenteraad brengt een kleine wijziging aan het reglement op het ruimen, dat dagtekent van 31 januari 1804. Het wordt slechts toegelaten te ruimen na elf uur 's avonds van 1 november tot 30 april en na halftwaalf van 1 mei tot 31 oktober.

De gemeenteraad bespreekt ook de bouw van een krankzinnigengeesticht voor mannen. Het is wenselijk vooraf iets over de verpleging van de krankzinnigen te vertellen. In 1220 werd te Gent het eerste gesticht voor krankzinnigen opgericht in het Sint-Janshospitaal, opgericht in 1196. Dit gesticht werd later Sint-Jan in d'Olie of Sint-Jan ten Dulle genoemd. In 1505 werden de krankzinnige vrouwen

overgebracht naar de Korte Viollettenstraat in het gewezen klooster van de Bogaarden, gesticht in 1413. Vandaar de naam Zottepoort aan de Houtlei. Dit gesticht zal hier blijven tot zijn overplaatsing naar Melle. De krankzinnige mannen verlieten Sint-Jan ten Dulle in 1776 en werden nu ondergebracht in een deel van het Geraard Duiwelsteen, dat gediend had als gevangenis en vrij gekomen was na de bouw van de gevangenis op de Coupure. De krankzinnigen verbleven in het oud Rasphuis tot 1828. In dit jaar waren de bouwwerken van de drie overige vleugels van de gevangenis op de Coupure geëindigd en de gevangenen, die in het klooster der Alexianen waren opgesloten, verhuisden naar de Coupure. De krankzinnigen werden overgebracht naar het voormalig klooster der Alexianen, ook genaamd Cellebroeders of Schokkebroeders. Het bleek onmiddellijk, dat het gebouw niet geschikt was voor zijn huidige bestemming. In Het "Rapport relative à la construction d'un établissement pour les hommes aliénés" van 1851 lezen we :

"En effet, l'espace manque complètement dans ce local; il n'équivaut pas à la vingtième partie du terrain exigé. Les bâtiments sont entourés d'habitations et ne sont pas susceptibles du moindre agrandissement.

La lumière ne pénètre pas dans cette sombre prison.

Les cours ressemblent à des puits, à des fossés, où les rayons du soleil n'arrivent que pendant deux mois de l'année lorsque les jours sont le plus longs.

Le plus grand nombre des malades couchent dans des caveaux humides.

Partout l'air est sans circulation, partout il y a encombrement.

Les cellules qui servent à l'isolement des aliénés agités ne sont à proprement parler, que d'horribles cachots."

In 1851 werden er ongeveer 200 krankzinnigen "verpleegd", waarvan 105 ten laste van het bestuur der Burgerlijke Godshuizen. De zieken werden verzorgd door de Broeders van Liefde onder de leiding van dokter Guislain.

Jozef Guislain werd geboren te Gent op 2 februari 1797 en werd dokter in de geneeskunde te Gent in 1819. Reeds onmiddellijk bevestigde dokter Guislain belangstelling voor de verzorging van krankzinnigen en in 1825 verscheen zijn werk "Traité sur l'aliénation mentale". In 1828 werd hij dokter van het krankzinnigengesticht. In 1835 werd hij hoogleraar aan de Gentse universiteit.

Aan voornoemd rapport, dat zeker van de hand is van dokter Guis-

lain, ontlenen we nog het volgende :

“Il n'échappera pas à votre sagacité, Messieurs, qu'en dehors de l'obligation qui incombe aux administrations d'entourer les aliénés indigents des soins que réclame leur état, il est aussi du devoir de ces administrations de favoriser *le rétablissement de ces malades*, si l'on veut éviter une accumulation d'hommes devenus incurables.”

De gemeenteraad keurt het voorstel van het Bestuur der Burgerlijke Godshuizen goed. Op een terrein buiten de Brugse poort, dat eigendom is van de Burgerlijke Godshuizen zal een nieuw gesticht gebouwd worden. Prof. Guislain stelde de beschrijving van het gebouw op; de plannen werden getekend door A. Pauli. Een probleem moest nu nog opgelost worden, nl. de grootte. Indien enkel zieken, die woonachtig zijn te Gent, zouden opgenomen worden, was een gesticht voor 150 patiënten voldoende. Indien echter ook zieken van buiten Gent worden opgenomen, moet men ruimte voorzien voor ongeveer 400 patiënten. Daartoe moet nu onderhandeld worden met de staat en de provincie. Hierdoor zal de verwezenlijking nog enkele jaren aanslepen. Dank zij de bekommernis en de ijver van dokter Guislain werd het nieuw gesticht gebouwd, dat als een modelinrichting mag beschouwd worden en later naar hem werd genoemd. Prof. Guislain woonde in het Engelandgat 15. Hij overleed op 1 april 1860. Zijn standbeeld, werk van Hambresin, werd ingehuldigd op 10 juli 1887.

14 december : Een eerste brooduitdeling van duizend broden heeft plaats in het Minard-koffiehuis door een menslievende kring. Ook in de Groene Hond bij het stadhuis heeft een brooduitdeling plaats.

22 december : de Kerckhove- de Denterghem, burgemeester van Gent werd tot liberaal senator verkozen met 853 stemmen op 1030 ter vervanging van Van Remoortere, die het mandaat niet heeft aanvaard.

1851 is ten einde. Onderzoeken we even de schommelingen van de prijs van het brood.

	<i>Gebuild</i>	<i>Ongebuid</i>	<i>Rogge</i>
4 januari	35 c.	27 c.	15 c.
14 februari	34 c.	26 c.	15 c.
21 maart	34 c.	26 c.	15 c.

	<i>Gebuild</i>	<i>Ongebuid</i>	<i>Rogge</i>
18 april	34 c.	26 c.	16 c.
23 mei	35 c.	26 c.	17 c.
20 juni	35 c.	27 c.	16 c.
25 juli	35 c.	27 c.	16 c.
5 september	35 c.	26 c.	15 c.
3 oktober	35 c.	26 c.	15 c.
31 oktober	35 c.	25 c.	15 c.
5 december	36 c.	28 c.	18 c.
26 december	36 c.	29 c.	18 c.

Het Liefdadigheidsbureau heeft 4.201 gezinnen met 17.324 personen gesteund plus 629 gezinnen met 2.516 personen, die tijdelijk werden geholpen. In totaal dus 19.840 of 18,05 o/o van de bevolking. In 1850 bedroeg dit percent nog 32,5 o/o. We stellen dus een sterke vermindering van het aantal behoeftigen vast en wel voornamelijk bij de tijdelijk hulpbehoevenden.

In uitvoering van het reglement van 3 augustus van 1850 op de beluiken werden door het toezichtscomité 619 beluiken bezocht in 1851. Acht beluiken werden onbewoonbaar verklaard en afgebroken; 362 beluiken waren in overtreding met de reglementen; 104 weerspannige eigenaars moesten voor de rechtbank worden vervolgd. Tenslotte hebben 203 eigenaars de nodige verbeteringswerken laten uitvoeren op verzoek van de commissie.

In de Donkersteeg, Sterrestraat, Korte Dagsteeg en op een deel van de Koornmarkt werden voetpaden aangelegd. In de Veldstraat konden nog geen voetpaden aangelegd worden, gezien de Veldstraat een rijksweg is en de toelating moet verleend worden door het ministerie van openbare werken.

In vergelijking met de vorige jaren - de zwaarste crisisjaren, die Vlaanderen en Gent ooit gekend hebben - is 1851 een nieuw geluid. Grote openbare werken zullen worden uitgevoerd. Zeker is er nog veel armoede en ellende; zware jaren staan nog voor de boeg. Toch komt er beterschap op vele gebieden, wel traag, ja zeer traag, maar er is ook zo enorm veel te doen.

M. STEELS

HET EERSTE DODELIJK VLIEGTUIGONGEVAL IN ONS LAND

De lezers weten, dat de gebroeders Orville en Wilbur Wright de eerste waren, die een benzinemotor van 24 PK. in een vliegtuig bouwden en daarmee op 17 december 1903 een geslaagde vlucht van 250 meter maakten in Amerika. Dit voorbeeld kreeg natuurlijk ontelbare navolgers.

Henri Farman, geboren te Cambrai in 1872, werd eerst autopiloot en won een tweede prijs in de wedstrijd Parijs-Wenen. Daarmee kreeg hij belangstelling voor de luchtvaart. Op 13 januari 1908 won hij de Deutsch-Archdeacon prijs van 50.000 goudfrank, uitgelooft in 1904 voor de eerste vlucht van een km. in een gesloten kring. Bijna dagelijks stonden in de kranten van die tijd berichten over vluchten van Farman. Begin mei 1908 nodigde de Aeroclub der beide Vlaanderen Farman uit om te Gent vliegdemostraties te geven. Op 12 mei was Farman te Gent. Men reed met hem per auto naar het Sint-Denijsplein. Farman vond de grond te zandig en het plein te klein voor de demonstraties. Dan reed men naar de haven. Het Groot Dok was reeds aangelegd. Er naast lag een terrein van 140 ha., twee duizend meter lang en ongeveer 700 meter breed met harde grond. Tussen haakjes : de darsen waren nog niet gegraven; de noordelijke darse zal gegraven worden van 1908 tot 1913, het uitgraven van de middendarse zal beginnen in 1910 en de aanleg van de zuidelijke darse zal eerst in 1927 aanvangen. Farman vond het terrein zeer geschikt. Gent werd aldus de eerste stad na Parijs, waar openbare vliegtuigdemostraties werden gehouden. De toegang tot het terrein werd bepaald op twee frank. Door de zorgen van de Aeroclub werden op zaterdag 23 mei en de volgende dagen "cinematografische beelden in verband met het vliegtuig van Farman en zijn vluchten op doek geworpen" op de Kouter. De vertoning was kosteloos en was bedoeld om belangstelling te wekken voor de komende demonstraties. Dat op de Kouter duizenden nieuwsgierigen samenstroonden is begrijpbaar.

Op maandag 25 mei kwam het gedemonteerd vliegtuig van Farman per spoor aan uit Parijs. Drie mecaniciens monteerden het toestel. Het geraamte was uit essenhout en overdekt met gevernist weefsel; de schroef had 2,10 m. als diameter; de motor, een Antoinette, was een achtcilinder van 50 PK. en woog 80 kg. De Gazette van Gent publiceerde op 23 mei een bijblad geheel aan Farman gewijd. Reeds op dinsdag 26 mei begonnen de proefvluchten. De eerste

vlucht : op ongeveer 0,70 m. tot 1 m. hoogte en zestig meter ver;
 tweede poging : zelfde hoogte en 100 m. ver; derde poging : op 3 m.
 hoogte en 278 meter ver : duur 35 seconden, waarvan 28 seconden
 vlucht. Woensdag 27 mei : 's morgens twee proefvluchten; een van
 90 m. en een van 400 m., beide op een hoogte van drie tot vier me-
 ter. 's Namiddags : een vlucht van ongeveer 1.750 m. op 3 tot 4 m.
 hoogte en met een snelheid van 60 km. per uur. Deze vlucht wek-
 te grote bewondering van de aanwezigen. Daarna vloog Farman te-
 rug naar zijn vertrekpunt. Door het winderig weer kwam de volgen-
 de vlucht eerst op zaterdag 30 mei. Die dag won Farman de prijs
 Charron van 2.000 goudfrank voor de eerste vlucht van duizend
 meter met een medereiziger aan boord. Farman vloog 1.241 meter
 ver. Op zondagvoormiddag opnieuw geen vluchten door te veel
 wind. 's Namiddags was het plein zwart van het volk. Farman deed
 nog enkele vluchten : een vlucht van 54 seconden over een afstand
 van 1.100 meter en op dertien meter hoogte en nog een vlucht met
 een passagier. Deze passagier was Juffr. Van Pottelsberghe de la
 Potterie. Ze was de eerste luchtreizigerster in ons land. Na nog enkele
 vluchten op dinsdag werd Farman 's avonds door de Aeroclub ont-
 vangen in de Rocher de Cancale. Op woensdag 3 juni werd het vlieg-
 tuig gedemonteerd en ingepakt en naar Parijs verzonden.
 Op 6 juli 1908 zal Farman de Armengoudprijs van 10.000 fr. win-
 nen voor de eerste vlucht van een kwartier. Farman begon nu zelf
 toestellen te bouwen en zou met zijn broers tijdens de eerste we-
 reldoorlog te Billancourt het grootste vliegtuig-industriebedrijf leiden
 in Frankrijk.
 Natuurlijk was Farman een van de onderwerpen, die behandeld wer-
 den in de revue "Zijde nie wel dan ?" gespeeld in het nieuwe cir-
 cus in 1909. De teksten van de revues waren gedeeltelijk in het
 Frans en in het Nederlands; er waren echter slechts Franse liedjes
 in verband met Farman : "Farçeman" en "Pourquoi je n'volai pas?"
 Hierbij toch het eerste lied en het derde kouplet van het tweede
 lied.

FARÇEMAN

C'est moi Farç'man, l'aéronaute
 L'aéronaute sans pareil.
 Je connais les hauteurs les plus hautes
 Je voqu' de la lune au soleil.
 A Gand tout le monde m'acclame

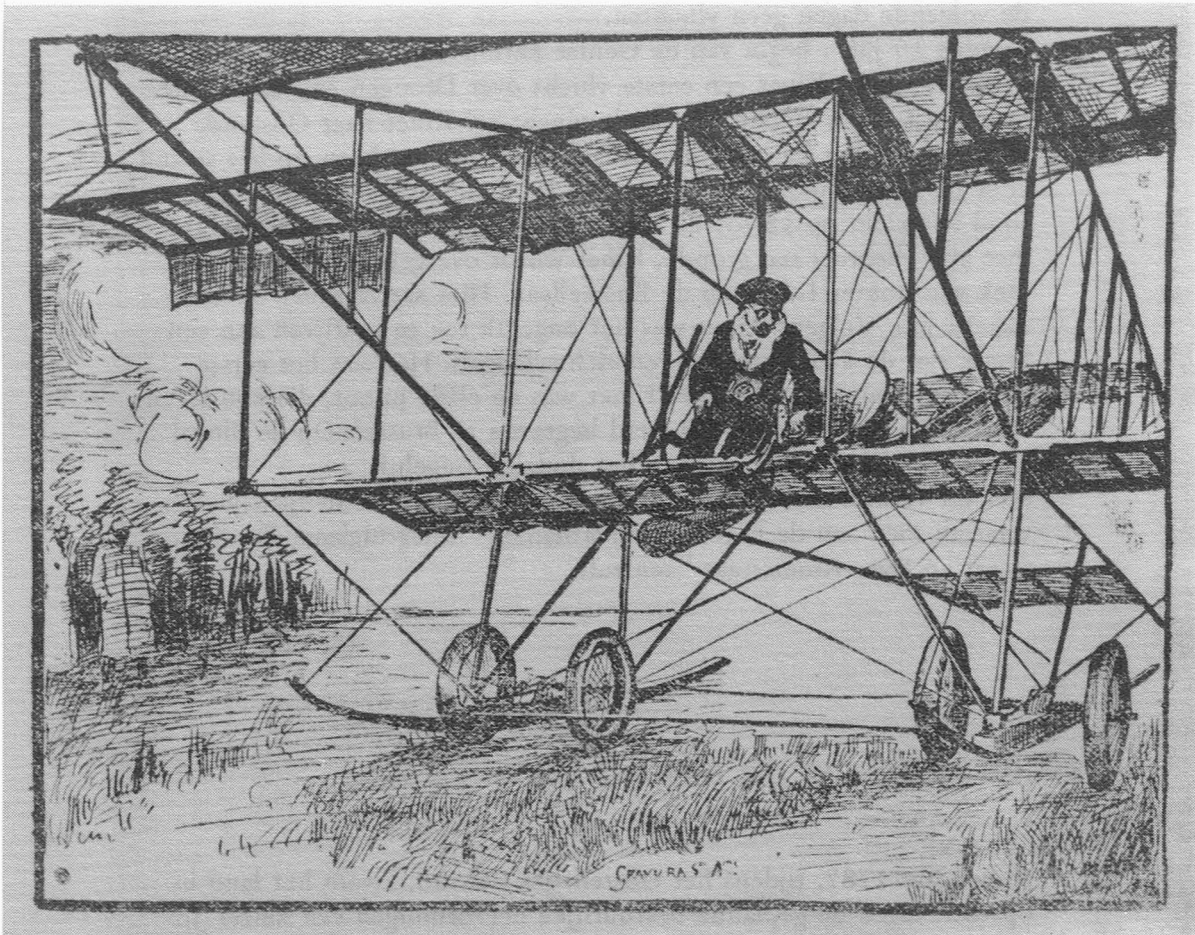
On dit de moi y a pas d'erreur
Cet homme la peut s'passer de réclame
C'est le roi des aviateurs !

Qui possède un aéroplan' ?
C'est Farçeman.
Qui demeure souvent en panne ?
C'est Farçeman.
Qui guèr' tous les jours ne plane ?
C'est Farçeman.
Qui qu'attend souvent comme St.-Anne ?
L'public de Farçeman !

POURQUOI JE N'VOLAI PAS ?

Pour aéroplaner
Sans risqu' de s'casser le nez
Voici les conditions
Qu'il faut : fait's attention !
Le ciel doit être pur
Mais n'pas être trop pur
Le temps doit être clair
Mais n'pas être trop clair
L'soleil doit être chaud
Mais n'pas être trop chaud
Le vent doit soufleter
A la fois des quatre côtés !

We zijn in 1910. Te Gent bestaat heel wat belangstelling voor het vliegwezen. Zo hebben twee Gentenaars, de heren P. Eich en A. Ville een vliegtuig gebouwd en doen er proeven mede op het Sint-Denijsplein. In België staan nu de vluchten van de Brusselaar Daniël Kinet in het midden van de belangstelling. Kinet was nu 25 jaar oud en een leerling van Farman. Einde juni 1910 kwam Kinet naar Gent; waar hij op het Farmanplein vliegdemonstraties zou geven. Het toestel van Kinet was een tweedekker, stelsel Farman met een zevencilinder als motor en een vleugeloppervlakte van 40 vierkante meter. Opnieuw was het weer niet gunstig en op 1 juli lezen we in de Gazette van Gent : "De luchtvliegers hebben te Gent weinig kans. Evenals Farman, heeft Kinet, die sedert de acht dagen dat hij

Vliegtuig van Kinet

te Gent is, slechts twee maal kleine vluchten kunnen ondernemen.” Kinet hoopt de beker van de Aeroclub te winnen voor een vlucht op 300 m. hoogte. Op maandag 4 juli lezen we “Alhoewel gisteren en eergisteren aan het lokaal van de Aeroclub de zwarte vlag uithing, heeft Kinet die twee dagen toch gevlogen.” Op zaterdag waren twee vluchten : een op 30 m. hoogte, een tweede op 40 tot 50 m. hoogte, waarbij Kinet over bomen en huizen vloog. Op zondag : twee vluchten : een eerste op 50 m. hoogte, een tweede over de Muide, Sint-Amandsberg, de dokken, waarbij 40 km. werd afgelegd. Op maandag : twee vluchten; duur 12 minuten 20 seconden en 4 minuten 5 seconden. Dinsdag : twee vluchten : een van 11 en een van 14 minuten. Hoogte : 90 meter. Door het slechte weer zijn er

de volgende dagen geen vluchten.

Zondag 10 juli : begin van de Gentse kermis. Reeds om zes uur 's morgens maakt Kinet een eerste vlucht over Drongen en Mariakerke. Dan een tweede vlucht. Als derde vlucht zal Kinet naar Oostende vliegen langs het kanaal Gent-Brugge-Oostende en dalen op het strand voor de koninklijke villa. Het is 9 u 35. Kinet stijgt op, hij vliegt rond het plein op 15 tot 20 meter hoogte. Plots : Kinet stuikt met zijn vliegtuig ten gronde. Kinet wordt overgebracht naar de kliniek van dokter Laroy op de Kasteellaan. Hier sterft Kinet op vrijdag 15 juli. Volgens Kinet was het ongeluk toe te schrijven aan een breuk van de kabel van de evenwichtsvleugels. Het was het eerste vliegtuigongeluk in ons land. Kinet was de elfde piloot, die zijn leven verloor bij een ongeluk. Hij werd begraven te Brussel. Op de Singel herinnert een gedenksteen aan het dodelijk ongeluk. Met dit verhaal zal het voor de jongere lezers ook duidelijk zijn, waarom men aan de haven de straatnamen "Vliegtuiglaan, Farmanstraat en Dan. Kinetstraat" aantreft.

M. VAN GENT

HET FEEST LIEP UIT DE HAND...

In het jaar 1787, tijdens het Oostenrijks bewind, kwam het land in opstand tegen de geplande bestuurlijke hervormingen van keizer Jozef II. Vooral in Vlaanderen en Brabant was de tegenstand bepaald groot. De gouverneurs der Nederlanden werden overstelpt met smeekschriften. Een deputatie van de Staten van Vlaanderen vertrok naar Brussel om het protest te overhandigen aan de landvoogden, de aartshertogin Maria-Christina en haar echtgenoot Albrecht, hertog van Saksen-Tesschen. Deze beloofden de intrekking der gehate keizerlijke edicten. De Gentse afvaardiging zond meteen aan het Stadsbestuur volgende tekst :

"Hunne konincklyke Hoogheden, wiens goetheyt ende genegentheytey inexprimabel is, hebben ons naementlyk verzogt om d'omstelde geesten gerust te stellen soo veele mogelyk ende een ieder te versekeren dat sy geentsins en twyffelen of syne Majesteyt den Keyser sal alles goedkeuren en approberen.